

บทที่ 6 แนวทางการแสวงหาสันติภาพยุคใหม่

การแสวงหาสันติภาพเป็นกระบวนการที่มนุษย์ได้พยายามกระทำหลาย ๆ ครั้งมาแล้วในอดีตและยังคงดำเนินอยู่ในยุคปัจจุบัน

การแสวงหาสันติภาพในสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 19

ระยะคริสต์ศตวรรษที่ 19 โลกตะวันตกมีความสงบ มีความเจริญก้าวหน้า มีความรุ่งเรือง กล่าวคือ ทางด้านการเมือง ระบบประชาธิปไตยกำลังได้รับการพัฒนา สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคได้รับการกล่าวขวัญถึงอย่างกว้างขวาง เมื่อสิ้นศตวรรษ ประชาชนระดับล่างของสังคมก็ได้มีสิทธิ มีเสียงในการกำหนดการปกครองตนเอง ในส่วนของการเมืองระหว่างประเทศ คริสต์ศตวรรษที่ 19 จัดได้ว่าเป็นสมัยปลอดสงคราม ช่วงเวลา 85 ปี นับจากปี ค.ศ. 1815 เมื่อสิ้นสุดของสงครามนโปเลียน จนถึง ค.ศ. 1900 ยุโรปมีสงครามระหว่างประเทศเพียง 6 ครั้ง และมีเพียงครั้งเดียวที่สงครามกินเวลายาวนานเกิน 1 ปี คือ สงครามไครเมีย (ค.ศ. 1853-1856) นอกจากนั้น สงครามที่เกิดขึ้นจะเป็นสงครามระยะสั้น และมีขอบเขตสงครามเฉพาะถิ่นเท่านั้น ทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ สังคมยุโรปในคริสต์ศตวรรษที่ 19 เป็นสังคมที่มีความก้าวหน้าทางวิชาการ การค้นพบทางวิทยาศาสตร์สาขาต่าง ๆ เจริญก้าวหน้าจนดูเหมือนว่าไม่เหลือความลึกลับไว้ในจักรวาลอีกต่อไป วิทยาการด้านอื่น ๆ ตลอดจนจนการอุตสาหกรรมที่ก้าวหน้าทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวตะวันตกสะดวกสบายขึ้น จนมีอาจเปรียบเทียบกับสมัยก่อน ๆ ได้

อย่างไรก็ตาม ในช่วงเวลาของคริสต์ศตวรรษที่ 19 ชาวยุโรปก็พยายามแสวงหาทางที่จะธำรงไว้ซึ่งสันติภาพ เป็นต้นว่า นายอัลเฟรด โนเบล (Alfred Nobel) มหาเศรษฐีนักอุตสาหกรรมได้มอบทรัพย์สมบัติเพื่อตั้งรางวัลสันติภาพ (International peace prizes) ขึ้น หรือนักเขียนมีชื่อ เช่น เลโอ ตอล สตอย (Leo Tolstoy) ก็ได้เขียนหนังสือที่มีเนื้อหากระตุ้นชาวยุโรปให้ตระหนักถึงคุณค่าของสันติภาพ องค์การนานาชาติ และสถาบันต่าง ๆ เช่น สถาบันกฎหมายระหว่างประเทศ (Institute of International Law) สำนักงานสันติภาพสากล (International Peace Bureau) และบรรดาองค์การสังคมนิยมนานาชาติก็ได้ดำเนินการหลายประการที่เน้นให้ประชาชนเห็นความสำคัญของสันติภาพ นอกจากนั้น ปี ค.ศ. 1899 และ

ค.ศ.1907 รัฐบาลของนานาประเทศในภูมิภาคยุโรปก็ได้จัดการประชุมเกี่ยวกับสันติภาพขึ้นที่กรุงเฮก ประเทศเนเธอร์แลนด์ ซึ่งการประชุมทั้งสองครั้งดังกล่าวนี้ นำไปสู่การก่อตั้งศาลยุติธรรมระหว่างประเทศขึ้น ด้วยมุ่งหวังที่จะใช้กฎหมายเป็นทางหลีกเลี่ยงมิให้เกิดสงคราม

ชาวยุโรปต่างชื่นชมกับสันติภาพที่พยายามรักษาไว้ และคาดไม่ถึงว่าในระยะต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 นี้เองจะเป็นระยะเวลาที่มีความขัดแย้งระหว่างประเทศที่รุนแรง จนก่อให้เกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 (ค.ศ. 1914-1990) ซึ่งเป็นสงครามที่คร่าชีวิตมนุษย์มากเป็นประวัติการณ์ของประวัติศาสตร์มนุษยชาติ

การแสวงหาสันติภาพสมัยสงครามโลก ระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 19 ถึงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 20 สังคมโลกต้องประสบกับสงครามโลกถึง 2 ครั้ง สงครามโลกครั้งที่ 1 ค.ศ. 1914-1919 และสงครามโลกครั้งที่ 2 ค.ศ. 1939-1945 สงครามโลกทั้งสองครั้งมีความโหดร้าย ได้ทำลายมนุษยชาติในทุกด้านอย่างมีอานุภาพจนน่าใจหาย จึงมีความพยายามของผู้นำประเทศต่าง ๆ ที่ดำเนินการแสวงหาหนทางที่จะสถาปนากลุ่มประชาชาติ (International Community) เพื่อช่วยกันบำบัดข้อขัดแย้งระหว่างประเทศ ดังจะเห็นได้จากการถือกำเนิดขององค์การสันนิบาตชาติ (The League of Nations) เมื่อสิ้นสงครามโลกครั้งที่ 1 และการก่อตั้งองค์การสหประชาชาติ (The United Nations) เมื่อสิ้นสงครามโลกครั้งที่ 2 และองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศในรูปแบบต่าง ๆ อีกนานารูปแบบ ในสถานการณ์ปัจจุบันหน่วยงานต่าง ๆ ที่สังกัดในองค์การสหประชาชาติจัดได้ว่ามีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงผันแปรของสังคมโลกในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง เศรษฐกิจ หรือสังคม ที่จะมีส่วนนำไปสู่การสร้างสันติภาพ

องค์การสหประชาชาติ

แนวทางการก่อตั้งองค์การสหประชาชาติ ความคิดที่ก่อตั้งองค์การสหประชาชาติเกิดขึ้นในระหว่างที่สงครามโลกครั้งที่ 2 กำลังดำเนินอยู่ และได้พัฒนาเป็นระยะ ๆ ไปดังนี้

1. เดือนสิงหาคม ค.ศ. 1941 ประธานาธิบดีรูสเวลท์ (Franklin D. Roosevelt) ของสหรัฐอเมริกาได้พบปะกับนายกรัฐมนตรีเชอร์ชิล (Winston Churchill) ของอังกฤษบนเรือรบนอกฝั่งนิวฟันด์แลนด์ ประเทศสหรัฐอเมริกา และได้มีการประกาศกฎบัตรแอตแลนติก ซึ่งกล่าวถึงนโยบายของอังกฤษและสหรัฐอเมริกาสำหรับโลกในอนาคต มีทั้งหมดจำนวน 8 ข้อ โดยมีสองข้อที่กล่าวถึง การสร้างสันติภาพ การเลิกใช้กำลัง และการลดอาวุธ

2. วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1942 ผู้แทนของประเทศต่าง ๆ จำนวน 26 ประเทศได้ร่วมลงนามกันที่กรุงวอชิงตันในเอกสาร “ปฏิญญาแห่งสหประชาชาติ (The United Nations

Declaration)” โดยได้ให้คำมั่นสัญญาว่า จะร่วมกันทำสงครามต่อไปจนกว่าจะได้ชัยชนะ โดยไม่แยกทำสัญญาสันติภาพ ในเอกสารฉบับดังกล่าวนี้ นับว่าเป็นครั้งแรกที่มีการนำคำว่า สหประชาชาติ (United Nations) มากล่าวถึง

3. เดือนตุลาคม ค.ศ. 1943 ได้มีการประชุมระหว่างรัฐมนตรีต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา อังกฤษ สหภาพโซเวียต และเอกอัครราชทูตจีนประจำสหภาพโซเวียต ได้ตกลงกันว่า ความร่วมมือจะดำเนินต่อไปในแนวทางเพื่อให้มีองค์การระหว่างประเทศ การรักษาสันติภาพ และความมั่นคง และประกาศว่า ชาติที่ร่วมประชุมตระหนักดีถึงความจำเป็นของการสถาปนา องค์การกลางระหว่างประเทศ ที่ยึดหลักความเสมอภาคของรัฐอธิปไตย ที่รักษันติทั้งหลาย ไม่ว่าใหญ่หรือเล็ก

4. เดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1943 ผู้นำของประเทศมหาอำนาจ 3 ประเทศ ได้แก่ เซอร์ซิล รูสเวลท์ และสตาลิน ได้ประชุมกันที่กรุงเตหะราน และได้ออกแถลงการณ์ร่วม สัญญาว่าชาติต่าง ๆ ไม่ว่าใหญ่หรือเล็กจะได้รับเชิญให้เข้าร่วมเป็นสมาชิกในองค์การระหว่างประเทศดังกล่าวด้วย

5. ระหว่างวันที่ 21 สิงหาคม ถึง 7 ตุลาคม ค.ศ. 1944 ได้มีการประชุมของผู้แทนของประเทศสหรัฐอเมริกา สหภาพโซเวียต อังกฤษ และจีน ที่เมืองดัมบาร์ตัน โอ๊คส์ (Dumbarton Oaks) กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. ที่ประชุมได้ตกลงรับร่างการจัดตั้งองค์การระหว่างประเทศ ซึ่งรู้จักกันในนามข้อเสนอดัมบาร์ตันโอ๊คส์ แต่การประชุมครั้งนี้ยังมีความขัดแย้งกันอีกหลายประเด็นในเรื่องของรายละเอียด

6. ระหว่างวันที่ 4-11 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1945 มีการประชุมกันอีกครั้งหนึ่งที่เมือง ยัลตา แหลมไครเมีย เรียกชื่อว่าการประชุมยัลตา (Yalta Conference) ผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วยผู้แทนจากประเทศต่าง ๆ จำนวน 46 ประเทศ โดยมีรัฐบุรุษที่สำคัญเข้าร่วมประชุมคือ เซอร์ซิล รูสเวลท์ และสตาลิน ในการประชุมครั้งนี้ ผู้แทนของทั้ง 3 ชาติได้ตกลงกันเรื่องการออกเสียงลงคะแนน และสิทธิยับยั้งของสมาชิกถาวรในคณะมนตรีความมั่นคง พร้อมทั้งกำหนดให้มีการเรียกประชุมสมาชิกที่เมืองซานฟรานซิสโก มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ในวันที่ 25 เมษายน ค.ศ. 1945 เพื่อลงนามยอมรับกฎบัตรข้อตกลง

7. ระหว่างวันที่ 25-26 เมษายน ค.ศ. 1945 การประชุมที่ซานฟรานซิสโกมีชาติ เข้าร่วมประชุมจำนวนทั้งหมด 51 ประเทศ มีการถกเถียงกันหลายประเด็นในที่ประชุม แต่ก็ตกลงกันได้ที่สุดในที่สุด ได้ตกลงยอมรับลงนามในกฎบัตรสหประชาชาติ เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน ค.ศ. 1945 และหลังจากที่ได้รับสัตยาบันจากรัฐบาลของแต่ละประเทศแล้ว กฎบัตรนี้มีผล บังคับใช้เมื่อ วันที่ 24 ตุลาคม ค.ศ. 1945

องค์การสหประชาชาติจึงถือกำเนิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม ค.ศ. 1945 โดยมีลักษณะเป็นองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศระดับนานาชาติ

วัตถุประสงค์ วัตถุประสงค์ในการก่อตั้งองค์การสหประชาชาติ กล่าวโดยสรุปมีดังนี้

1. เพื่อธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ
2. เพื่อพัฒนาสัมพันธไมตรีระหว่างประเทศต่าง ๆ ทั้งนี้โดยยึดหลักการเคารพสิทธิอันเท่าเทียมซึ่งกันและกัน
3. เพื่อร่วมมือกันระหว่างประเทศ ในการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และมนุษยธรรม
4. เพื่อประสานการดำเนินการของประชาชาติทั้งหลายให้บรรลุจุดมุ่งหมายปลายทางร่วมกัน

สมาชิก สหประชาชาติประกอบด้วยสมาชิกดั้งเดิมและสมาชิกที่สมัครเข้าในภายหลัง สมาชิกดั้งเดิม ได้แก่ ประเทศที่ลงนามในปฏิญญาสหประชาชาติเมื่อวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1942 และต่อมาได้เข้าประชุมลงนาม ณ เมืองซานฟรานซิสโก มีจำนวน 51 ประเทศด้วยกัน

สมาชิกที่สมัครเข้าภายหลัง ได้แก่ ประเทศที่มีคุณสมบัติตามมาตราที่ 4 ของกฎบัตร คือ เป็นรัฐที่รักสันติภาพ และยอมรับข้อผูกพันที่มีอยู่ในกฎบัตร แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับการวินิจฉัยขององค์การ ซึ่งจะเข้าไปโดยมติของสมัชชาเป็นผู้สั่งการตามคำแนะนำของคณะมนตรีความมั่นคง

โครงสร้าง องค์การสหประชาชาติประกอบด้วยองค์กรสำคัญ 6 องค์กรด้วยกัน คือ สมัชชา คณะมนตรีความมั่นคง คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม คณะมนตรีภาวะทรัสตี ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ และสำนักงานเลขาธิการ

1. **สมัชชา (General Assembly)** เป็นที่ประชุมใหญ่ของสมาชิกทั้งหมดจะมีการประชุมสามัญปีละ 1 ครั้ง สมาชิกทุกประเทศมีสิทธิส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุมได้ประเทศละไม่เกิน 5 คน แต่มีเสียงในที่ประชุมเท่ากันคือ ประเทศละ 1 เสียง โดยทั่วไป หลักการในการลงมติจะใช้คะแนนเสียงข้างมาก ยกเว้นกรณีปัญหาสำคัญจะต้องได้เสียง 2 ใน 3 ของเสียงสมาชิกทั้งหมด

2. **คณะมนตรีความมั่นคง (Security Council)** ประกอบด้วยสมาชิกรวม 2 ประเภท จำนวน 15 ประเทศ คือ สมาชิกถาวร 5 ประเทศ และสมาชิกตามวาระอีกจำนวน 10 ประเทศ สมาชิกถาวร ได้แก่ มหาอำนาจทั้ง 5 คือ สหรัฐอเมริกา สหภาพโซเวียต (ปัจจุบันได้แก่ประเทศรัสเซีย) อังกฤษ ฝรั่งเศส และจีน (ปัจจุบันได้แก่ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน หรือจีนคอมมิวนิสต์) ส่วนสมาชิกตามวาระมี 10 ประเทศนั้น จะเลือกจากประเทศสมาชิกต่าง ๆ และอยู่ในวาระสมาชิกภาพของคณะมนตรีความมั่นคงครั้งละ 2 ปี เมื่อหมดอายุแล้วจะสมัครเข้ารับเลือกตั้งซ้ำโดยทันทีไม่ได้

สมาชิกถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงมีอำนาจมากกว่าสมาชิกตามวาระ ทั้งนี้เพราะสมาชิกถาวรมีสิทธิยับยั้ง หรือที่เรียกว่า สิทธิวีโต้ (veto) ต่อข้อตกลงใด ๆ ที่คณะมนตรีความมั่นคงทั้งหมดตกลงกันมา ซึ่งจะมีผลทำให้ข้อตกลงดังกล่าวไม่สามารถดำเนินการอย่างใดต่อไปได้

คณะมนตรีความมั่นคงมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมสถานการณ์ของโลก รักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ เป็นผู้ป้องกันระงับสงคราม เสนอแนะคู่อุปสรรค ระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธีด้วยการไต่สวน ไกล่เกลี่ย ประนีประนอม ในกรณีที่มีการคุกคามสันติภาพ คณะมนตรีความมั่นคงมีอำนาจที่จะใช้มาตรการบังคับ โดยเรียกร้องให้สมาชิกใช้วิธีการบังคับทางเศรษฐกิจ หรืออาจใช้กองกำลังของสหประชาชาติเพื่อระงับ หรือป้องกันสงคราม

3. คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม (Economic and Social Council) คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมระหว่างประเทศ ให้แก่บรรดาประเทศสมาชิก ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้ปัญหาต่าง ๆ ลุกลามจนกลายเป็นข้อพิพาทระหว่างประเทศ ส่งเสริมให้ประเทศต่าง ๆ มีความมั่นคงสมบูรณ์ ส่งเสริมให้ประเทศต่าง ๆ เคารพและปฏิบัติตามสิทธิมนุษยชนและอิสรภาพ

คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมประกอบด้วยสมาชิก 54 ประเทศ ซึ่งเลือกตั้งโดยสมัชชามีวาระการดำรงตำแหน่งครั้งละ 3 ปี สมาชิกที่พ้นตำแหน่งไปมีสิทธิได้รับเลือกตั้งกลับมาอีกได้ทันที แต่จะต้องได้รับคะแนนเสียงจำนวนสองในสาม ประเทศที่เป็นสมาชิกของคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมมีผู้แทนได้ 1 คน และมีคะแนนเสียง 1 คะแนนในการลงมติ ให้ถือคะแนนเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ตัดสิน

4. คณะมนตรีภาวะทรัสตี (Trusteeship Council) คณะมนตรีภาวะทรัสตีมีหน้าที่รับผิดชอบในดินแดนที่เคยเป็นอาณานิคม งานของหน่วยงานนี้ คือ รับคำร้องทุกข์และตรวจสอบคำร้องเหล่านั้น โดยปรึกษาหารือกับประเทศผู้ใช้อำนาจปกครอง จัดให้มีการเยี่ยมเยียนดินแดนในภาวะทรัสตีเป็นครั้งคราว พิจารณารายงานซึ่งผู้ใช้อำนาจปกครองดินแดนอาณานิคมเสนอมา แล้วทำรายงานประจำปีเสนอต่อสมัชชาโดยอาศัยข้อมูลที่ได้มา เป้าหมายหลักสุดท้ายของการทำงานของหน่วยงานนี้คือ การดูแลควบคุมและส่งเสริมให้ประเทศอาณานิคมเหล่านี้พัฒนาไปสู่การปกครองตนเองในที่สุด

คณะมนตรีภาวะทรัสตีประกอบด้วยสมาชิก 3 กลุ่ม คือ สมาชิกของสหประชาชาติที่ปกครองดินแดนทรัสตี สมาชิกถาวรของคณะมนตรีความมั่นคง และสมาชิกอื่น ๆ ซึ่งสมัชชาได้เลือกตั้งขึ้น สมาชิกที่มาจาก การเลือกตั้งนี้จะมีวาระ 3 ปี จำนวนรวมของสมาชิกคณะมนตรีภาวะทรัสตีจะแบ่งออกได้เท่ากันระหว่างสมาชิกสหประชาชาติที่ปกครองและที่ไม่ได้ปกครองดินแดนภาวะทรัสตี

สมาชิกออกเสียงได้ประเทศละ 1 เสียง คณะมนตรีภาวะทรัสตีประชุมกันปีละ 2 ครั้ง แต่ออกกฎหมายเรียกประชุมพิเศษได้ การลงมติจะใช้เสียงข้างมากเป็นเกณฑ์

5. ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice) หน่วยงานนี้จะทำหน้าที่ให้คำแนะนำในเรื่องเกี่ยวกับกฎหมายแก่หน่วยงานต่าง ๆ ของสหประชาชาติ และทำหน้าที่พิจารณาคดีตัดสินคดีที่ประเทศสมาชิกรับเสนอต่อศาล ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศประกอบด้วยผู้พิพากษาที่ได้รับการเลือกตั้ง ผู้พิพากษาดำรงตำแหน่งอยู่ในวาระครั้งละ 9 ปี ระบบการตัดสินคดีความ ให้ถือเสียงข้างมากของคณะผู้พิพากษาที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นเกณฑ์ ผู้พิพากษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละครั้งต้องมีอย่างน้อย 9 คน สำหรับกรณีที่การลงคะแนนเสียงมีเสียงเท่ากัน ประธานศาลจะเป็นผู้ลงคะแนนชี้ขาด เมื่อศาลยุติธรรมระหว่างประเทศชี้ขาดอย่างไรแล้ว ประเทศคู่พิพาทจะต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยนั้น หากฝ่ายใดไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาล อีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องเรียนให้คณะมนตรีความมั่นคงพิจารณากำหนดมาตรการที่จะบังคับให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศได้

คำพิพากษาของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศถือเป็นสิ้นสุด ไม่มีการอุทธรณ์ไปยังศาลอื่นใดอีกได้ แต่อาจยื่นขอให้มีการพิพากษาใหม่ได้ ในกรณีที่ยังไม่พ้นเวลา 10 ปี นับจากวันที่ได้มีการพิพากษาครั้งหลังสิ้นสุดลง

ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศตั้งอยู่ที่กรุงเฮก ประเทศเนเธอร์แลนด์

6. สำนักงานเลขาธิการ (Secretariat) สำนักงานเลขาธิการมีเลขาธิการเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร เลขาธิการเป็นตำแหน่งที่มาจากกาเลือกตั้งของสมัชชา มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี

ทบวงการชำนัญพิเศษ* นอกจาก 6 หน่วยงานใหญ่ดังกล่าวมาแล้ว ยังมีหน่วยงานย่อยในรูปทบวงการชำนัญพิเศษอีกจำนวนหนึ่ง ทบวงการชำนัญพิเศษสังกัดองค์การสหประชาชาติ เหล่านี้ จัดเป็นองค์การอิสระที่ปฏิบัติงานเฉพาะสาขา ทบวงการชำนัญพิเศษแห่งสหประชาชาติ ที่มีอยู่ในปัจจุบันนี้มีอยู่หลายหน่วยงานด้วยกัน และโดยทั่วไปจะถูกรู้จักกันในชื่อย่อ กล่าวคือ

1. ความตกลงทั่วไปว่าด้วยพิกัดอัตราภาษีศุลกากรและการค้า (General Agreement on Tariff and Trade หรือ Gatt) แกตตเป็นองค์การระหว่างประเทศเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1948 มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการค้าเสรีระหว่างประเทศ ด้วยการกำจัดอุปสรรคในทางการค้าที่เกิดจากกำแพงภาษี โควตา ตลอดจนมาตรการกีดกันทางการค้าอื่น ๆ

*ประเทศที่ต้องการเข้ามาเป็นสมาชิกขององค์การที่สังกัดทบวงการชำนัญพิเศษจะต้องยื่นใบสมัครต่อองค์การนั้น ๆ มีใช้เป็นสมาชิกได้โดยอัตโนมัติ เมื่อเข้าเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติแล้ว

ตอนก่อตั้งองค์การแกตต์มีสมาชิก 23 ประเทศ และได้ขยายจำนวนสมาชิกขึ้นเรื่อย ๆ ปัจจุบันมีสมาชิก 108 ประเทศ ในการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายในการส่งเสริมการค้าเสรีระหว่างประเทศนั้น แกตต์จะจัดให้มีการประชุมระหว่างประเทศ เพื่อหาข้อตกลงในการลด หรือ กำจัดมาตรการกีดกันทางการค้า และองค์การของแกตต์ก็จะทำหน้าที่ดูแลเพื่อให้ข้อตกลงดังกล่าวมีผลบังคับใช้ในทางปฏิบัติ นอกจากนี้ แกตต์ยังทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและระงับกรณีพิพาทระหว่างประเทศสมาชิกในด้านปัญหาการค้าระหว่างประเทศอีกด้วย

ค.ศ. 1994 (พ.ศ. 2537) ได้มีข้อตกลงใหม่ ให้มีการก่อตั้งองค์การการค้าโลก (World Trade Organization หรือ WTO) ขึ้นแทนที่องค์การแกตต์

2. **กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund หรือ IMF)** ก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนธันวาคม ปีค.ศ. 1945 มีวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมเสถียรภาพในการแลกเปลี่ยน การขยายตัว และการเติบโตอย่างสมดุลทางการค้า

3. **ธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการบูรณะและพัฒนาการ (International Bank for Reconstruction and Development หรือ IBRD)** ตั้งขึ้นเมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ. 1945 องค์กรนี้จะทำหน้าที่ในการช่วยบูรณะและพัฒนาแคว้นแค้นสมาชิก ด้วยวิธีการให้ประเทศสมาชิกกู้ยืมเงินทุนไปเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าว นอกจากนี้ยังได้ส่งคณะผู้เชี่ยวชาญไปให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่ประเทศผู้กู้ยืมอีกด้วย

4. **บริษัทการเงินระหว่างประเทศ (International Finance Corporation หรือ IFC)** ก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1956 และได้กลายเป็นองค์กรหนึ่งของทบวงการชำนัญพิเศษของสหประชาชาติในปีค.ศ. 1957 จุดมุ่งหมายการทำงานขององค์กรนี้ คือ เพื่อที่จะสนับสนุนการผลิตของเอกชนในประเทศสมาชิก โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนา

5. **องค์การกรรมกรระหว่างประเทศ (International Labour Organization หรือ ILO)** องค์กรกรรมกรระหว่างประเทศก่อตั้งเมื่อวันที่ 11 เมษายน ค.ศ. 1919 ก่อนที่จะมีองค์การสหประชาชาติ แต่ก็ได้รวมเข้ามาเป็นหน่วยงานหนึ่งของสหประชาชาติโดยสังกัดในทบวงการชำนัญพิเศษ งานขององค์กรนี้คือ ส่งเสริมความยุติธรรมแห่งสังคม ปรับปรุงฐานะของผู้ใช้แรงงานและมาตรฐานการครองชีพให้ดีขึ้น มีการร่วมมือกันพิจารณาเสนอให้มีมาตรฐานระหว่างประเทศ และยกวางอนุสัญญาระหว่างประเทศเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงานหรือกรรมกรในเรื่องต่าง ๆ

6. **สหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (The International Telecommunication Union หรือ ITU)** องค์กรนี้มีฐานมาจากองค์การสหภาพโทรเลขซึ่งก่อตั้ง ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1865 ในวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1947 ได้เปลี่ยนชื่อเป็นสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ และสังกัดเป็นหน่วยงานหนึ่งของทบวงการชำนัญพิเศษขององค์การสหประชาชาติ

สหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศดำเนินการจัดวางระเบียบระหว่างประเทศสำหรับบริการวิทยุโทรเลขและวิทยุโทรศัพท์ให้เจริญก้าวหน้า และขยายกิจการให้ประชาชนได้ใช้โดยเสียอัตราค่าบริการอย่างต่ำที่สุด ทำหน้าที่เสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดคลื่นวิทยุ รวบรวมและจัดพิมพ์ข้อสารนิเทศอันเกี่ยวกับปัญหาโทรคมนาคม ตลอดจนสนับสนุนการพัฒนาและให้ความช่วยเหลือในทางเทคนิค

7. องค์การไปรษณีย์สากลระหว่างประเทศ (Universal Postal Union หรือ UPU) องค์การนี้มีกำเนิดมาจากสหภาพไปรษณีย์ทั่วไป (General Postal Union) เมื่อปีค.ศ. 1874 ต่อมาจึงได้เข้าเป็นหน่วยงานหนึ่งของทบวงการชำนัญพิเศษเช่นกัน องค์การไปรษณีย์สากลระหว่างประเทศตั้งขึ้นเพื่อให้การสื่อสารไปรษณีย์ระหว่างประเทศสมาชิกเข้าอยู่ในแบบเดียวกัน ทำนุบำรุงและส่งเสริมกิจการไปรษณีย์ระหว่างประเทศ

8. องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization หรือ FAO) องค์การนี้ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 16 ตุลาคม ค.ศ. 1945 มีวัตถุประสงค์ที่จะยกระดับการโภชนาการ และมาตรฐานการครองชีพของประชากรในโลกให้สูงขึ้น ส่งเสริมให้มีความก้าวหน้าในประสิทธิภาพของการผลิต และส่งเสริมให้มีการจัดหาตลาดจำหน่ายอาหารและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรทั้งหลาย

9. สมาคมพัฒนาการระหว่างประเทศ (International Development Association หรือ IDA) ก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนมีนาคม ค.ศ. 1961 มีหน้าที่รับผิดชอบในการบูรณะและพัฒนาระหว่างประเทศ มีเป้าหมายที่จะพัฒนาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาวของประเทศสมาชิก

10. องค์การศึกษาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization หรือ UNESCO) องค์การยูเนสโก ตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคง โดยการร่วมมือกันของนานาชาติทางการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมให้มีความเคารพต่อความยุติธรรม ข้อบังคับแห่งกฎหมายและสิทธิมนุษยชน องค์การนี้ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน ค.ศ. 1946

11. องค์การการบินระหว่างประเทศ (International Civil Aviation Organization หรือ ICAO) ก่อตั้งขึ้นในปีค.ศ. 1947 มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการบินพลเรือนระหว่างประเทศ วางมาตรฐานและระเบียบการสำหรับการบินพลเรือนวางมาตรการต่าง ๆ เช่น การควบคุมการจราจร การคมนาคม หอวิทยุ การช่วยเหลือผู้ประสบภัยอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยของการบินระหว่างประเทศ

12. องค์การอนามัยโลก (World Health Organization หรือ WHO) ก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนเมษายน ค.ศ. 1946 มีวัตถุประสงค์ที่จะดำเนินการให้ชนทั้งปวงมีมาตรฐานทางสุขภาพอนามัยสูงที่เท่าที่จะเป็นไปได้

13. **องค์การอุตุนิยมวิทยาแห่งโลก (World Meteorological Organization หรือ WMO)** องค์การนี้มีฐานมาจากองค์การอุตุนิยมวิทยาระหว่างประเทศ ซึ่งตั้งขึ้นตั้งแต่ ค.ศ. 1878 วันที่ 1 เมษายน ค.ศ. 1951 จึงได้เปลี่ยนเป็น องค์การอุตุนิยมวิทยาแห่งโลก วัตถุประสงค์ขององค์การนี้คือ เพื่ออำนวยความสะดวกในการร่วมมือกันทั่วโลก เพื่อจัดตั้งสถานีติดต่อกันสำหรับสังเกตการณ์ทางอุตุนิยมวิทยา และแลกเปลี่ยนข่าวสารเกี่ยวกับสภาพดินฟ้าอากาศ ส่งเสริมการเผยแพร่ค้นคว้า และยกมาตรฐานของการสังเกตการณ์ทางอุตุนิยมวิทยา

14. **สำนักงานพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ (International Atomic Energy Agency หรือ IAEA)** ก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1957 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับการใช้พลังงานปรมาณูเพื่อสันติ

15. **องค์การที่ปรึกษาทางทะเลระหว่างรัฐบาล (Intergovernmental Maritime Consultative Organization หรือ IMCO)** ก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1957 องค์การนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะจัดให้มีกลไกสำหรับความร่วมมือระหว่างรัฐบาล ในด้านข้อบังคับและการปฏิบัติที่เกี่ยวกับปัญหาทางวิชาการในด้านความปลอดภัยทางทะเล พิจารณาปัญหาเกี่ยวกับการเดินเรือ องค์การนี้จัดร่างอนุสัญญาและข้อตกลง และให้คำแนะนำแก่รัฐบาลประเทศต่าง ๆ ตลอดจนองค์การระหว่างประเทศในด้านนี้

ทบวงชำนาญพิเศษเหล่านี้จะมีโครงสร้างการทำงานแบบเดียวกัน คือ มีสมัชชาซึ่งประกอบด้วยสมาชิกจากทุกประเทศ มีสำนักงานเลขาธิการ มีกรมการบริการ มีคณะมนตรี อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ โดยมากแล้วทบวงชำนาญพิเศษจะให้สิทธิพิเศษแก่มหาอำนาจหรือประเทศผู้อุปถัมภ์ทางการเงินต่อองค์การ เป็นต้นว่า ธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการบูรณะและพัฒนา และกองทุนการเงินระหว่างประเทศหรือ ไอ. เอ็ม. เอฟ. จะให้สิทธิการออกเสียงลงคะแนนเป็นไปตามปริมาณเงินที่ประเทศสมาชิกรับให้ความช่วยเหลือแก่องค์การ เป็นต้น

รูปแบบการทำงานดังกล่าวนี้จึงคล้ายกับการที่สมาชิกถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงมีสิทธิยับยั้ง ซึ่งเท่ากับประเทศมหาอำนาจผู้ริเริ่มก่อตั้งองค์การสหประชาชาติมีฐานะเหนือกว่าประเทศสมาชิกอื่น ๆ

บรรณานุกรม

กุลพล พลวัน. **สิทธิมนุษยชนกับสหประชาชาติ**. กรุงเทพฯ : ศูนย์บริการเอกสาร, กรมอัยการ,
2527.

สมพงษ์ ชูมาก. **องค์การระหว่างประเทศ: สันนิบาตชาติ สหประชาชาติ**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2533

ศรีเพ็ญ ศุภพิทยากุล (บรรณารักษ์), **มนุษย์กับสันติภาพ**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2534.

Hughes, H.L. **Contemporary Europe**. 2 ed. N.Y. : Prentice - Europe, 1966.

Narasimhan, C.V. **The United Nations : An Inside View**. New Delhi : Vikas Publishing, 1988.

Willis, F.R. **Europe in the Global Age : 1939 to the Present**. N.Y. : Harper & Row, 1968.